

การศึกษาเปรียบเทียบระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีกับราชอาณาจักรไทย

Comparative study of the electoral system of the members of the house of representatives
of the federal republic of Germany and the Kingdom of Thailand.

วิทยา จงวรกุล¹

Wittaya Jongworakul¹

โกเมศ ขวัญเมือง², ประเสริฐ ลิ้มประเสริฐ³

Gomes Kwanmuang², Prasert Limprasert³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีกับราชอาณาจักรไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ค.ศ. 1949 และรัฐบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ค.ศ. 2019 (1) ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ตามรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ค.ศ. 1949 และรัฐบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ค.ศ. 2019, (2) ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, (3) การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 128 และการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี ตำรา ผลงานวิจัย รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีกับของราชอาณาจักรไทย

คำสำคัญ : ระบบการเลือกตั้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง

Abstract

This research Article study of A comparative study of the electoral system of the members of the house of representatives of the federal republic of Germany and the Kingdom of Thailand.

¹ นิสิตหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, E-mail.

somsakmong53@gmail.com

² ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชานิติศาสตร์) มจร

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และอาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชานิติศาสตร์) มจร

The objectives are to study the electoral system of the members of the house of representatives of the federal republic of Germany And the Kingdom of Thailand as follows: According to the Constitution of the Federal Republic of Germany, C.E.1949. And the Election of Members of the house of representatives Act of C.E.2019. (1) the electoral system of The Members of the house of representatives of Federal Republic of Germany; and the Act on the Election of Members of the house of representatives, C.E. 2019, (2) the electoral system of members of the house of representatives under the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560, (3) the calculation of the number of the house of representatives under the qualitative research studies Act on Election of members of the house of representatives, CE. 2018. And this research is a qualitative research studies and analyzing data from concepts, theories, textbooks, research results, including electronic media. Comparative analysis of the electoral system of members of the house of representatives of the Federal Republic of Germany and the Kingdom of Thailand.

Keywords: electoral system, members of the house of representatives on a constituency basis, members of the house of representatives on a party-list form of political parties.

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ โดยให้ประชาชนเลือกตั้งผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนเอง แบบมีเงื่อนไข ระยะเวลา หากปฏิบัติหน้าที่ไม่ดีไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะเลือกคนอื่นที่ดีกว่าในการเลือกตั้งครั้งต่อไป สภาผู้แทนราษฎรจึงเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ เพราะเป็นศูนย์กลางที่เป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศ ในการที่จะออกกฎหมายและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ดังนั้น การเลือกตั้งจึงถือเป็นเรื่องสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนในการทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร แต่ระบบการเลือกตั้งที่จะให้ได้มาซึ่งสภาผู้แทนราษฎรที่ดี และเป็นสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริงนั้น จะต้องเป็นการเลือกตั้งที่มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และโปร่งใส⁴

ราชอาณาจักรไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับได้กำหนดอำนาจสูงสุดของรัฐแบ่งแยกออกเป็นอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ พร้อมทั้งกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจในรูปแบบรัฐสภา ในปัจจุบันแบ่งออกเป็นสองสภา คือ จะประกอบด้วย สภาหนึ่งเรียกว่า สภาล่าง หรือสภาผู้แทนราษฎร มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง และอีกสภาหนึ่งเรียกว่า สภาสูง หรือวุฒิสภา มาจากการแต่งตั้ง หรือเลือกตั้ง หรือสรรหาแต่งตั้ง หรือวิธีแบบผสม ซึ่งขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง มีองค์ประกอบ

⁴ ทวีศักดิ์ อินทร์พรหม, “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามความคิดเห็นของคนไทยใหม่ (เชื้อสายเวียดนาม): ศึกษากรณีจังหวัดมุกดาหาร”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558), หน้า 1-2.

ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายเลือกตั้ง องค์การที่รับผิดชอบในการเลือกตั้ง พรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และระบบการเลือกตั้ง⁵

การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มาและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อตามมาตรา 99 จำนวนหนึ่งร้อยคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสี่ร้อยคน⁶

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น โดยให้เลือกบัญชีรายชื่อใดบัญชีรายชื่อหนึ่งเพียงบัญชีเดียว และให้ถือเขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว ให้พรรคการเมืองจัดทำขึ้นพรรคการเมืองละหนึ่งบัญชีไม่เกินบัญชีละหนึ่งร้อยคน และให้ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อนวันเปิดสมัครรับเลือกตั้ง⁷

สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งรายชื่อของบุคคลในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งจะต้อง (1) ประกอบด้วยรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม (2) ไม่ซ้ำกับรายชื่อในบัญชีที่พรรคการเมืองอื่นจัดทำขึ้น และไม่ซ้ำกับรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา 102 และ (3) จัดทำรายชื่อเรียงตามลำดับหมายเลข

บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศ ให้ถือว่าไม่มีผู้ใดในบัญชีนั้นได้รับเลือกตั้ง และมีให้นำคะแนนเสียงดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อหาสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วิธีคำนวณสัดส่วนคะแนนเสียงที่บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองแต่ละพรรคได้รับ อันจะถือว่าบุคคลซึ่งมีรายชื่ออยู่ในบัญชีของพรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งตามสัดส่วนที่คำนวณได้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ให้ถือว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งมีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งเรียงตามลำดับจากหมายเลขต้นบัญชี ลงไปตามจำนวนสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คำนวณได้สำหรับบัญชีรายชื่อนั้น⁸

การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่มาและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 93 มีจำนวน 480 คน โดย กำหนดให้มีสมาชิก 2 ประเภท คือ

1) สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง 400 คน โดยกำหนดให้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้เขตละ 3 คน (หรือน้อยกว่านั้นในกรณีที่เขตนั้นมีจำนวนประชากรน้อย) โดยที่ประชาชนมีสิทธิลงคะแนนเสียงได้ตามจำนวน ส.ส. ที่มีในเขตนั้น ๆ และพรรคการเมืองจะต้องส่งสมาชิกเข้าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ครบจำนวน ส.ส. ที่จะมีได้ในเขตนั้น และจะส่งได้ไม่เกินจำนวน ส.ส. ที่จะมีในเขตการเลือกตั้งนั้น ๆ เช่นกัน ทั้งนี้เมื่อพรรคการเมืองใดส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งแล้ว จะถอนการสมัครหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้⁹

2) สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน 80 คน โดยกำหนดให้มี 8 เขตเลือกตั้ง และแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 10 คน โดยพรรคการเมืองที่ส่งบัญชีรายชื่อต้องมีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ครบตามจำนวนดังกล่าว แต่ถ้าภายหลังจากที่ส่งบัญชีรายชื่อแล้ว มีเหตุใด ๆ ที่ทำให้จำนวนรายชื่อไม่ครบ 10 ก็ให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวได้ส่งครบ 10 คนแล้ว นอกจากนี้ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในระบบสัดส่วนนี้จะไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งในระบบแบ่งเขตได้อีก

ในการคำนวณคะแนนตามระบบสัดส่วนนี้ จะคำนวณแยกในแต่ละกลุ่มจังหวัด ซึ่งแต่ละพรรคการเมืองจะได้รับจำนวนที่นั่งตามอัตราส่วนของคะแนนที่พรรคนั้น ๆ ได้รับ โดยไม่มีการกำหนดเกณฑ์คะแนนขั้นต่ำร้อยละ 5 ดังที่เคยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

⁵ หุตย แสงอุทัย, **หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538), หน้า 1.

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 102.

⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 99.

⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 100.

⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 103.

ในการลงคะแนนเสียงของประชาชนนั้น ประชาชนมีสิทธิลงคะแนนในบัตรเลือกตั้ง 2 บัตร บัตรแรกเป็นบัตรเลือก ส.ส. แบบแบ่งเขต เขตละ 3 คน ส่วนบัตรที่สองเป็นบัตรเลือก ส.ส. แบบสัดส่วน

การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่มาและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 83 สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน ดังนี้ (1) สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน (2) สมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน¹⁰

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคนและผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนหนึ่งคะแนน โดยจะลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใด หรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้ ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง¹¹

การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้¹²

(1) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้รับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยห้าร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

(2) นำผลลัพธ์ตาม (1) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมีได้

(3) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะมีได้ตาม (2) ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้งผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ

(4) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมีได้ตาม (2) ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมีได้ตาม (2) ตามอัตราส่วน แต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะมีได้ตาม (2)

(5) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดตายภายหลังวันปิดรับสมัครเลือกตั้งแต่ก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้ง ให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้มาคำนวณตาม (1) และ (2) ด้วย

การนับคะแนน หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วน และการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติให้การเลือกตั้ง ใช้ระบบ “จัดสรรปันส่วนผสม” โดยมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น 500 คน แบ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (เขตเดียวเบอร์เดียว) 350 คน และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ 150 คน โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้บัตรลงคะแนนเพียงใบเดียว สำหรับเลือกได้

¹⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 83.

¹¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตรา 85.

¹² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 91.

เพียง ส.ส. เขตเท่านั้น แต่นำคะแนนในระบบเขตไปคำนวณเพื่อกำหนดที่นั่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดของแต่ละพรรคและกำหนดจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบปาร์ตี้ลิสต์ การเลือกตั้งด้วยวิธีนี้นำไปสู่ข้อกังวลถึงความยุ่งยากในการนับคะแนน รวมถึงประชาชนจะเกิดความสับสน อีกทั้งยังไม่สะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชน เพราะพรรคที่ได้จำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตมากเท่าใด จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มขึ้นเท่านั้นโดยพรรคการเมืองที่จะได้รับประโยชน์จากวิธีการเลือกตั้งเช่นนี้คือพรรคขนาดกลาง และพรรคขนาดเล็ก ส่วนพรรคขนาดใหญ่จะเสียประโยชน์จากการเลือกตั้งเนื่องจากถ้าได้จำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตครบตามจำนวน ส.ส.พึงมีแล้วจะไม่มีสิทธิได้ ส.ส.ปาร์ตี้ลิสต์ อีกทั้ง ทั้ง ๆ ที่ได้รับคะแนนจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่าพรรคการเมืองอื่น

เมื่อวิเคราะห์การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่ละฉบับจะมีที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แตกต่างกัน แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นฉบับที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันจะพบปัญหามากกว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับอื่นซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) ที่มาและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 83 ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน สมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน และตามมาตรา 91 การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองให้นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกแบบบัญชีรายชื่อ หมายถึงใช้สูตรเลือกตั้งใบเดียวกับที่เลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งเมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว แต่ผู้สมัครผู้นั้นอาจสังกัดพรรคการเมืองที่ไม่มีอุดมการณ์ตามที่ต้องการก็จำเป็นต้องคิดเป็นคะแนนของพรรคนั้นไปด้วย

(2) การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองตามมาตรา 91 (4) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมี ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีตามอัตราส่วน เกิดปัญหาว่าในเมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ตามที่ต้องการแต่กลับนำคะแนนเลือกตั้งไปให้แก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครอื่นที่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

จากปัญหาข้อเท็จจริงและข้อคำถามที่เกิดขึ้นในระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของราชอาณาจักรไทยดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่นิติบัญญัติ หรือทำหน้าที่บริหาร โดยตั้งแต่นิติบัญญัติแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา การเลือกตั้งแบ่งเป็น 2 ระบบ คือระบบบัญชีรายชื่อ และระบบเขต ผู้วิจัยจึงมีความเห็นที่จะศึกษาเปรียบเทียบว่าการเลือกตั้งทั้ง 2 ประเทศ คือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กับของราชอาณาจักรไทยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อนำส่วนที่ดีและมีคุณค่ามาใช้กับกฎหมายภายในราชอาณาจักรไทย โดยนำไปสู่การวิเคราะห์และเปรียบเทียบให้ได้ว่าซึ่งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับราชอาณาจักรไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด และทฤษฎี เปรียบเทียบระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กับของราชอาณาจักรไทย
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเปรียบเทียบระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กับของราชอาณาจักรไทย

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กับของราชอาณาจักรไทย

4. เพื่อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เหมาะสมสำหรับราชอาณาจักรไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี เปรียบเทียบระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กับของราชอาณาจักรไทย โดยศึกษาข้อมูลที่ปรากฏในตำราต่าง ๆ วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ทั้งของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และของราชอาณาจักรไทย ซึ่งมีขั้นตอนในการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย เสนอแนะปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับราชอาณาจักรไทย โดยศึกษาเกี่ยวกับ การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจะมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยหรือไม่เพียงใด สามารถสรุปได้ดังนี้

จากหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีหลักการโดยทั่วไปอยู่ที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน ประชาชนจะต้องเป็นผู้ปกครองประเทศ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม แต่เนื่องจากปัจจุบันแต่ละประเทศมีจำนวนประชากรมากขึ้น การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยตรงจึงไม่สามารถจะทำได้ จึงต้องใช้ระบบประชาธิปไตยทางอ้อม โดยให้ประชาชนเลือกตั้งผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนเองแบบมีเงื่อนไข ระยะเวลา หากปฏิบัติหน้าที่ไม่ดีไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะเลือกคนอื่นที่ดีกว่าในการเลือกตั้งครั้งต่อไป สภาผู้แทนราษฎรจึงเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ เพราะเป็นศูนย์กลางที่เป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศ ในการที่จะออกกฎหมายและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ดังนั้น การเลือกตั้งสมาชิกจึงถือเป็นเรื่องสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนในการทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร แต่ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา จะมีการกำหนดวิธีการเลือกตั้งเอาไว้ต่าง ๆ กันตามรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับกำหนดเอาไว้

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเอาไว้คือ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 500 คน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อตามมาตรา 99 จำนวน 100 คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา 102 จำนวน 400 คน การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เขตละ 1 คน ตามมาตรา 104 วรรคหนึ่ง ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นเพียงบัญชีเดียว และมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นได้ 1 คน การเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ในแต่ละเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการนับคะแนนทุกหน่วยเลือกตั้งรวมกันและประกาศผลการนับคะแนนโดยเปิดเผย ทั้งนี้ ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งแต่เพียงแห่งเดียวในเขตเลือกตั้งนั้น ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด เว้นแต่เป็นกรณีที่มีความจำเป็นเฉพาะท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเป็นอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ในส่วนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น โดยให้เลือกบัญชีรายชื่อใดบัญชีรายชื่อหนึ่งเพียงบัญชีเดียว และให้ถือเขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นเพียงบัญชีเดียว และมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นได้หนึ่งคน บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว ให้พรรคการเมืองจัดทำขึ้นพรรคการเมืองละหนึ่งบัญชี ไม่เกินบัญชีละหนึ่งร้อยคน และให้ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนวันเปิดสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง วุฒิสภา รายชื่อของบุคคลในบัญชีรายชื่อดังกล่าวจะต้อง (1) ประกอบด้วยรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม (2) ไม่ซ้ำกับรายชื่อในบัญชีที่พรรคการเมืองอื่นจัดทำขึ้น และไม่ซ้ำกับรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา 102 และ (3) จัดทำรายชื่อเรียงตามลำดับหมายเลข เป็นการแสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีบทกำหนดให้มีความสำคัญแก่พรรคการเมือง

2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง 400 คน โดยกำหนดให้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้เขตละ 3 คน (หรือน้อยกว่านั้นในกรณีที่เขตนั้นมีจำนวนประชากรน้อย) โดยที่ประชาชนมีสิทธิลงคะแนนเสียงได้ตามจำนวน ส.ส. ที่มีในเขตนั้น ๆ และพรรคการเมืองจะต้องส่งสมาชิกเข้าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ครบจำนวน ส.ส. ที่จะมีได้ในเขตนั้น และจะส่งได้ไม่เกินจำนวน ส.ส. ที่จะมีในเขตการเลือกตั้งนั้น ๆ เช่นกัน ทั้งนี้เมื่อพรรคการเมืองใดส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งแล้ว จะถอนการสมัครหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้

สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน 80 คน โดยกำหนดให้มี 8 เขตเลือกตั้ง และแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 10 คน โดยพรรคการเมืองที่ส่งบัญชีรายชื่อต้องมีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ครบตามจำนวนดังกล่าว แต่ถ้าภายหลังจากที่ส่งบัญชีรายชื่อแล้วมีเหตุใด ๆ ที่ทำให้จำนวนรายชื่อไม่ครบ 10 ก็ให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวได้ส่งครบ 10 คนแล้ว นอกจากนี้ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในระบบสัดส่วนนี้จะไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งในระบบแบ่งเขตได้อีก

3) ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การเลือกตั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่มาและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคนสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน และสมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน ในส่วนของสมาชิกที่มาจากการแบ่งเขตเลือกตั้งจะไม่มีคามยุ่งยากในการเลือกตั้งเนื่องจากแบ่งเป็นเขต ๆ จะมายุ่งยากในกรณีการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองซึ่งกำหนดเอาไว้หลายขั้นตอน และหลายวิธีการมาก ไม่มีความชัดเจนในการคำนวณสุดแต่จะพึงพอใจในการเลือกใช้ ประการสำคัญในการเลือกตั้งทั่วไป ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแจ้งรายชื่อบุคคลซึ่งพรรคการเมืองนั้นมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกินสามรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้ประชาชนทราบ ซึ่งพรรคการเมืองจะคัดเลือกหรือเสนอบุคคลใดก็ได้เพื่อแข่งขันชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยไม่จำเป็นต้องเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในสภาเป็นการผิดหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ทั่วโลกยึดถือปฏิบัติกัน เป็นการไม่ให้ความสำคัญกับประชาชนที่เลือกพรรคการเมืองเข้าไปบริหารประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติให้มีจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 500 คน แบ่งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต 350 คน และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อ 150 คน โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้บัตรลงคะแนนเพียงใบเดียว สำหรับเลือกได้เพียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเท่านั้น แต่นำคะแนนในระบบเขตไปคำนวณเพื่อกำหนดที่นั่ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดของแต่ละพรรคและกำหนดจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อ การเลือกตั้งด้วยวิธีนี้นำไปสู่ข้อกังวลถึงความยุ่งยากในการนับคะแนน รวมถึงประชาชนจะเกิดความสับสน อีกทั้งยังไม่สะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชน เพราะพรรคที่ได้จำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.เขตมากเท่าใด จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อน้อยขึ้นเท่านั้นโดยพรรคการเมืองที่จะได้รับประโยชน์จากวิธีการเลือกตั้งเช่นนี้คือพรรคขนาดกลาง และพรรคขนาดเล็ก ส่วนพรรคขนาดใหญ่จะเสียประโยชน์จากการเลือกตั้งเนื่องจากถ้าได้จำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตครบตามจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพึงมีแล้วจะไม่มีสิทธิได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่ออีกทั้ง ๆ ที่ได้รับคะแนนจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่าพรรคการเมืองอื่น

การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561

วิธีการคิดคำนวณจำนวน สส.บัญชีรายชื่อ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ให้ยึดกฎเกณฑ์พื้นฐานก่อนว่า พรรคการเมืองจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไป 1 ที่นั่งก็ต่อเมื่อมีคะแนนดิบรวมเกินจำนวนเฉลี่ยประชากรต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คนเสียก่อน ซึ่งคิดง่าย ๆ โดยเอาคะแนนบัตรดีของพรรคการเมืองที่ส่งส.ส.แบบบัญชีรายชื่อทั้งประเทศหารจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสภา 500 ที่นั่ง ซึ่งตอนนั้น คิดเป็น 71,055.8420 เสียขึ้นไป หมายถึงอย่างน้อยก็ต้องเป็นพรรคที่ได้คะแนนเสียงรวมเกิน 71,055.8420 เสียขึ้นไป พรรคที่มีคะแนนหารเฉลี่ยต่ำกว่า 71,055.8420 ไม่มีสิทธิได้รับเลือกตั้ง จึงควรกำหนด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ มาจากการเลือกตั้งโดยอิสระ แยกบัตรลงคะแนนระหว่าง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อออกจากกันเป็นสองใบ ใบหนึ่งเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ใบที่สองเลือกพรรคการเมืองที่ต้องการเข้าไปบริหารประเทศโดยผู้เลือกตั้งอาจจะเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อเป็นผู้สมัครพรรคเดียวกันก็ได้ จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของประชาชน ส่วนเรื่องการเกิดระบบเสียงข้างมากในสภาสุดโต่งนั้นจะต้องร่างแก้ไขกฎหมายให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐบาลโดยประชาชน จะเป็นการควบคุมการบริหารงานของรัฐอย่างแท้จริง

จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 ครั้งที่ผ่านมา การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ตามขั้นตอนดังนี้ (1) รวมคะแนนของทุกพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อ จากทั้ง 349 เขตเลือกตั้งที่ประกาศรับรองผลแล้ว รวมคะแนนได้ทั้งสิ้น 35,441,920 คะแนน (2) คำนวณหาจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่จะจัดสรร ตามมาตรา 129 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ด้วยสูตร $(349 \div 350) \times 500 = 498.5714$ แล้วปัดเศษทศนิยมลง 498 จากนั้นลบออกด้วย 349 ซึ่งเป็นจำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขตที่ ประกาศรับรองแล้ว จะได้ออกมาเท่ากับ 149 ซึ่งเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่จะรับรองได้ (3) คำนวณหาคะแนนโหวตสำหรับการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพึงมี 1 คน ได้เท่ากับ $35,441,920 \div 498 = 71,168.5141$ (4) คำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพึงมีของแต่ละพรรค โดยการนำตัวเลข 71,168.5141 หารคะแนนดิบของแต่ละพรรค (5) คำนวณหาจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บัญชีรายชื่อเบื้องต้น โดยการนำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพึงมีที่คำนวณได้ ลบออกด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตที่แต่ละพรรคได้รับมาแล้ว (6) ผลปรากฏว่า เมื่อนำตัวเลขสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของทุกพรรคมารวมกัน ได้เท่ากับ 174.2629 ซึ่งเกิน 149 ที่จะประกาศรับรองได้ในวันนี้้อยู่ 25.2629 จึงต้องทำการปรับตัวเลขสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรค โดยการเทียบบัญชีรายชื่อด้วยสูตร $(จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของแต่ละพรรค \times 149) \div (149 + 25.2629)$ (7) จากตัวเลข ส.ส. บัญชีรายชื่อที่เทียบบัญชีรายชื่อด้วยสูตรแล้ว ให้จัดสรรเป็นจำนวนเต็มก่อน ปรากฏว่าจัดสรรได้ทั้งสิ้น 129 คน ยังขาดอีก 20 คน (8) จำนวน 20 คนที่เหลือ ให้จัดสรรโดยดูว่าพรรคใดมีเศษทศนิยมเหลือมากที่สุด จึงจัดสรรให้กับทั้งสิบอีก 20 พรรคที่มีเศษเหลือมากที่สุด

จะสังเกตเห็นว่าการได้มาซึ่ง ส.ส.บัญชีรายชื่อจะต้องนำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาคิดคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมีได้ ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออีก และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมีได้ เป็นการกระทำที่ผิดวัตถุประสงค์ของระบอบประชาธิปไตย เป็นการนำเอาคะแนนของพรรคการเมืองที่ได้รับมากไปเฉลี่ยให้กับพรรคการเมืองที่ได้รับการสนับสนุนน้อยกว่าถือว่าเป็นประชาธิปไตยที่เข้าข้างเสียงข้างน้อย

ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวสามารถนำมานับเป็นคะแนนของ สส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อด้วย สรุปได้ดังนี้คือ รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 ระบบเหมือนเดิม คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระดับเขต และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อ แต่กลับมีการคิดสูตรการเลือกตั้งออกมาใหม่เป็นครั้งแรกในโลก คือ การเลือกตั้งแบบที่คณะผู้ร่างรัฐธรรมนูญเรียกว่าระบบจัดสรรปันส่วนผสม คือ ให้มีบัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียว คือ บัตรเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต แต่นำผลการลงคะแนนนั้นมาคำนวณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อด้วย โดยให้เหตุผลว่าคะแนนไม่ตกน้ำทุกคะแนนมีความหมาย ปัจจัยของความยุ่งยากคือ การไม่ให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเดียวกันใช้เบอร์เดียวกันทั่วประเทศ กฎหมายเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกำหนดให้ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละเขตได้รับหมายเลขเรียงตามการสมัครหรือการจับสลาก หมายถึงผู้สมัครแต่ละพรรคแต่ละเขตก็จะมีหมายเลขของใครของมันจึงเกิดความยุ่งยากในการพิมพ์บัตรเลือกตั้ง หากเป็นแบบเดิมที่ผู้สมัครพรรคเดียวกันมีหมายเลขเดียวกันทั่วประเทศ จะง่ายต่อการจัดการมากกว่า

4) ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ระบอบประชาธิปไตยในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดของฝ่ายนิติบัญญัติ มีสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหพันธ์ องค์ประกอบของสภาผู้แทนราษฎร คือ จำนวนสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายพื้นฐานมิได้กำหนดจำนวนไว้แต่กำหนดไว้ในกฎหมายเลือกตั้งจำนวน 598 คน ครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการเลือกตั้งโดยตรงจากเขตเลือกตั้ง เขตละ 1 คน ใช้หลักคะแนนเสียงข้างมากรอบเดียว จำนวน 299 คน จาก 299 เขต อีกครึ่งจำนวน 299 คน มาจากบัญชีรายชื่อระดับรัฐ

การเลือกตั้งแบบสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ปี ค.ศ. 2019 (พ.ศ. 2562) พรรคจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 5% ของบัตรดีในการเลือกตั้งครั้งนั้น จึงจะได้รับการนำมาคำนวณหา สส. ปาร์ตี้ลิสต์ ในเยอรมันจะมีจำนวน สส.พื้นฐาน 598 คนเป็นอย่างน้อย เพราะนอกจากจะมี สส. 299 คนจากเขตเลือกตั้ง และ 299 ปาร์ตี้ลิสต์แล้ว ยังมี สส.ปาร์ตี้ลิสต์เพิ่มเติม การเลือกตั้งแบบเยอรมัน ต้องการให้ความยุติธรรมกับทุก ๆ ฝ่าย เพราะว่าในระบบใครได้คะแนนสูงที่สุดชนะไป ทั้ง ๆ ที่คนชนะ อาจจะได้ 40% ในขณะที่คนที่ได้ที่ 2-3-4 รวมกันได้ 60% แล้วเสียงของ 60% นั้นจะถูกทิ้งไปเลย ทำให้การเลือกตั้งไม่ได้แสดงถึงความต้องการในการเลือกของประชาชนอย่างแท้จริง

การลงคะแนน สส.ของเยอรมันจะแบ่งเป็น 1) สส.แบบแบ่งเขต แต่ละเขต แต่ละแคว้นก็จะมีจำนวนผู้สมัครแตกต่างกันไป คนก็จะเลือกตัวแทนที่ใช้ในเขต 1 คน กับ 2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปาร์ตี้ลิสต์ จะเหมือนกันทั้ง ให้ประชาชนเลือกพรรคที่ชอบ 1 พรรค การลงคะแนนของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีอันนี้แตกต่างกับของไทยครั้งนี้อย่างแน่นอน เพราะว่าสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีให้เลือกแยกกันระหว่างสส.แบ่งเขตกับปาร์ตี้ลิสต์ แต่บัตรเลือกตั้งของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้นมีแค่ 1 ใบ จะแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ด้านซ้ายเป็นการเลือก สส.แบบแบ่งเขต ด้านขวาคือปาร์ตี้ลิสต์

จำนวนสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 598 คน ครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการเลือกตั้งโดยตรงจากเขตเลือกตั้ง เขตละ 1 คน ใช้หลักคะแนนเสียงข้างมากรอบเดียว จำนวน 299 คน จาก 299 เขต อีกครึ่งจำนวน 299

คน มาจากบัญชีรายชื่อระดับรัฐ การเลือกตั้งแบบประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีชื่อเป็นทางการว่าการเลือกตั้งแบบผสมการแบ่งเขตกับสัดส่วน ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนผสมของประเทศเยอรมนีเป็นรูปแบบที่ซับซ้อนมากที่สุด เป็นรูปแบบใหม่ที่ประเทศไทยได้นำมาใช้ในปัจจุบัน การเลือกตั้งระบบสัดส่วนได้รับความนิยมอย่างมาก

การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นการคำนวณสัดส่วนของจำนวนสมาชิกที่เป็นสัดส่วนโดยแท้ เป็นการคำนวณสัดส่วนจากคะแนนเลือกตั้งของแต่ละพรรคการเมืองที่ประชาชนโหวตเข้ามากับคะแนนโหวตทั่วประเทศจะได้เป็นเปอร์เซ็นต์สัดส่วนตามคะแนนโหวตที่ประชาชนได้เลือกพรรค ซึ่งเป็นอัตราสัดส่วนที่สำคัญที่ต้องนำไปเปรียบเทียบเมื่อมีการเพิ่มหรือลดลงของสมาชิก เมื่อคำนวณสมาชิกพียงมีแล้วจะทราบว่าต้องเพิ่มหรือไม่เพิ่มจำนวนสมาชิกแบบบัญชีรายชื่อให้แต่ละพรรคการเมืองเป็นจำนวนเท่าใด การเพิ่มขึ้นทำให้อัตราสัดส่วนที่ได้ไม่เป็นไปตามอัตราส่วนตามคะแนนโหวตที่ประชาชนได้เลือกพรรคตามที่คำนวณครั้งแรก จึงต้องมีการปรับเพิ่มสมาชิกให้มีคะแนนสัดส่วนให้เท่าหรือใกล้เคียงมากที่สุดโดยไม่จำเป็นต้องมีจำนวนสมาชิกสภาที่ถูกเลือกตามสัดส่วนเท่ากับจำนวนที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่นการเลือกตั้งในปี 2019 กฎหมายกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 598 แต่จากการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองรวมผลออกมาปรากฏว่าได้จำนวน 709 คน

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ทำการสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, 2550 และ 2560 ทั้งระบบการเลือกตั้งของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พบว่าปัญหาวิธีการคิดคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองมีความยุ่งยาก สลับซับซ้อน ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจ จึงไม่เป็นการสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงขอเสนอแนะเพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของราชอาณาจักรไทยให้มีความเหมาะสมต่อไปโดยให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังนี้

1) เสนอให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง 400 คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง 100 คน ใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง คะแนนแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองให้นำรวมจากผู้ลงคะแนนทั่วประเทศแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองรวมกันทุกพรรค หากพรรคการเมืองใดมีคะแนนแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองไม่ถึงร้อยละ 3 ไม่ให้นำคะแนนแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นมาคำนวณเป็นคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองของพรรคนั้น ให้ตัดคะแนนแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองของพรรคนั้นทิ้ง เพราะไม่เป็นการแสดงถึงความต้องการของประชาชนว่าจะให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองเว้นเสียแต่พรรคการเมืองดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 3 คน ก็ให้นำคะแนนเสียงที่เลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นที่ไม่ถึงร้อยละ 3 มาคำนวณสัดส่วนการได้สมาชิกสภาผู้แทนแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองของพรรคนั้นเป็นคะแนนบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองของพรรคนั้นได้ เนื่องจากการตอบสนองเสียงของประชาชนว่ามีความต้องการให้พรรคการเมืองดังกล่าวทำหน้าที่เป็นตัวแทนในสภาแล้ว

เสนอให้มีการกำหนดคะแนนขั้นต่ำ (Threshold) ที่ใช้ในการคำนวณหาที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง คะแนนขั้นต่ำของพรรคที่จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองไม่ถึงร้อยละ 3 ของคะแนนรวมทั้งประเทศไม่ให้นำมาคำนวณให้เว้นแต่พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตไม่น้อยกว่า 3 คน ทั้งนี้เพราะหากพรรคการเมืองได้รับคะแนนเสียงในระบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองต่ำกว่าร้อยละ 3 ของคะแนนเสียงจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองทั่วประเทศ แต่ได้รับการจัดสรรที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองให้แล้วจะทำให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจากพรรคเล็กพรรคน้อยในสภามากเกินไป จึงเป็นการกำหนดคะแนนขั้นต่ำไว้ดังเช่นระบบ

เลือกตั้งของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองของราชอาณาจักรไทยใช้ประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีใช้มลรัฐเป็นเขตเลือกตั้ง

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 83

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 83 จากเดิม

บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน ดังนี้

(1) สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน

(2) สมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน

ในกรณีที่ทำแท้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด และยังไม่มีการเลือกตั้งหรือประกาศชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่

ในกรณีมีเหตุใด ๆ ที่ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบคน ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่”

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 83 ดังนี้

“วรรค 1 สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคนคน ใช้บัตรเลือกตั้งสองใบดังนี้

(1) สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสี่ร้อยคน ให้ใช้บัตรเลือกตั้งหนึ่งใบ

(2) สมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยคน ให้ใช้บัตรเลือกตั้งหนึ่งใบ

วรรค 3 ในกรณีมีเหตุใด ๆ ที่ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยคนคน ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่”

นอกจากที่ขอแก้ไขเพิ่มเติม ให้คงไว้ตามเดิม

2) เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 86

มาตรา 86 จากเดิมบัญญัติว่า “การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดจะพึงมีและการแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ใช้จำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามร้อยห้าสิบคน จำนวนที่ได้รับให้ถือว่าเป็นจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

(2) จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตาม (1) ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน โดยให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

(3) จังหวัดใดมีราษฎรเกินจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวนราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

(4) เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดตาม (2) และ (3) แล้ว ถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบสามร้อยห้าสิบคน จังหวัดใดมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตาม (3) มากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวนสามร้อยห้าสิบคน

(5) จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี โดยต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกันและต้องจัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน”

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 86 ดังนี้

“วรรค 1 (1) ให้ใช้จำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสี่ร้อยคน จำนวนที่ได้รับให้ถือว่าเป็นจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

(๔) เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดตาม (2) และ (3) แล้ว ถ้า

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบสี่ร้อยคน จังหวัดใดมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตาม (3)มากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณนั้นในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวนสี่ร้อยคน

(6) ประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองเลือกได้คนละหนึ่งบัญชีของพรรคการเมืองเดียวเท่านั้น โดยให้ถือเขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง

นอกจากที่ขอแก้ไขเพิ่มเติม ให้คงไว้ตามเดิม

3) เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 88, มาตรา 89

มาตรา 88 จากเดิมบัญญัติว่า “ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแจ้งรายชื่อบุคคลซึ่งพรรคการเมืองนั้นมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกินสามรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้ประชาชนทราบ และให้นำความในมาตรา 87 วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

พรรคการเมืองจะไม่เสนอรายชื่อบุคคลตามวรรคหนึ่งก็ได้”

มาตรา 89 จากเดิมบัญญัติว่า “การเสนอชื่อบุคคลตามมาตรา 88 ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) ต้องมีหนังสือยินยอมของบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อ โดยมีรายละเอียดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

(2) ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา 160 และไม่เคยทำหนังสือยินยอมตาม (1) ให้พรรคการเมืองอื่นในการเลือกตั้งคราวนั้น การเสนอชื่อบุคคลใดที่มีได้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าไม่มีการเสนอชื่อบุคคลนั้น”

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 88, มาตรา 89 ดังนี้

เสนอให้ตัดทิ้งทั้ง 2 มาตราเนื่องจากมาตรา 88 นี้ ทำให้บุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้เช่น พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งส่งผลให้นายกรัฐมนตรีไม่ยึดโยงกับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การให้นายกรัฐมนตรีมาจาก มาตรา 158 และมาตรา 159 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 158 บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสามสิบห้าคนประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน

นายกรัฐมนตรีต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบตามมาตรา 159 ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกินแปดปีมิได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการดำรงตำแหน่งติดต่อกันหรือไม่ แต่มิให้นับรวมระยะเวลาในระหว่างที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปหลังพ้นจากตำแหน่ง”

มาตรา 159 บัญญัติว่า “ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 160 และเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

การเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

มติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องกระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร”

ซึ่งทั้งสองมาตราข้างต้นนี้เป็นไปตามระบบรัฐสภาแบบสหราชอาณาจักร และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กล่าวคือผู้เป็นหัวหน้าพรรค และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสียงเกินกึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสภา จะได้รับโปรดเกล้าฯ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา

เพื่อให้เป็นไปตามแบบการเลือกตั้งของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในปีคริสต์ศักราช 2019 และให้เป็นไปตามแบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยไม่ให้เกิดพรรคการเมืองพรรคเล็กพรรคน้อย พรรคละ 1 คน ซึ่งทำให้การเมืองมีความมั่นคง การรวมตัวกันจัดตั้งรัฐบาลก็จะมีเสถียรภาพ ทำให้การบริหารบ้านเมืองได้ดีกว่าที่มีพรรคการเมืองพรรคเล็กพรรคน้อยทำให้รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพ

4) เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 91

มาตรา 91 จากเดิมบัญญัติว่า “การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้รับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยหาร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

(2) นำผลลัพธ์ตาม (1) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้

(3) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ตาม (2) ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้งผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ

(4) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (2) ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (2) ตามอัตราส่วน แต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีได้ตาม (2)

(5) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดตายภายหลังวันปิดรับสมัครเลือกตั้งแต่ก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้ง ให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้มาคำนวณตาม (1) และ (2) ด้วย

การนับคะแนน หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วน และการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 91 ดังนี้ ให้ตัดมาตรา 91 เดิมออกทั้งหมดและให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 91 วิธีการคำนวณสัดส่วนคะแนนเสียงที่บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองแต่ละพรรคได้รับ อันจะถือว่าบุคคลซึ่งมีรายชื่ออยู่ในบัญชีของพรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งตามสัดส่วนที่คำนวณได้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

5) เสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 11 ให้สอดคล้องกับข้อเสนอของผู้วิจัย

มาตรา 11 จากเดิมบัญญัติว่า “เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใช้บังคับ ให้คณะกรรมการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน

(2) ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองรวมจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 11 ดังนี้ “เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใช้บังคับ ให้คณะกรรมการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสี่ร้อยคน

(2) ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองรวมจำนวนหนึ่งร้อยคนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

6) เสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 56 ให้สอดคล้องกับข้อเสนอของผู้วิจัย

มาตรา 56 จากเดิมบัญญัติว่า “พรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้พรรคละหนึ่งบัญชี มีจำนวนไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบรายชื่อตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้....”

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 56 ดังนี้ “พรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้พรรคละหนึ่งบัญชี มีจำนวนไม่เกินหนึ่งร้อยรายชื่อ ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้”

7) เสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 128 ให้สอดคล้องกับข้อเสนอของผู้วิจัย

มาตรา 128 จากเดิมบัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งแล้ว การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจะพึงได้รับ ให้คำนวณตามวิธีการดังต่อไปนี้ โดยในกรณีที่มีเศษให้ใช้ทศนิยมสี่ตำแหน่ง

(1) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยห้าร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

(2) นำผลลัพธ์ตาม (1) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้เบื้องต้น และเมื่อได้คำนวณตาม (5) (6) หรือ (7) ถ้ามีแล้ว จึงให้ถือว่าเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้

(3) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ตาม (2) ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้งผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับเบื้องต้น

(4) ภายใต้บังคับ (5) ให้จัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองจะได้รับให้ครบหนึ่งร้อยห้าสิบคน โดยจัดสรรให้พรรคการเมืองตามผลลัพธ์ตาม (3) เป็นจำนวนเต็มก่อนหากยังไม่ครบจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน ให้พรรคการเมืองที่มีเศษจากการคำนวณมากที่สุดได้รับการจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคนตามลำดับจนครบจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคนในกรณีมีเศษเท่ากัน ให้ดำเนินการตาม (6)

(5) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (2) ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมีได้ตาม (2) ตามอัตราส่วน แต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะมีได้ตาม (2)

(6) ในการจัดสรรตาม (5) แล้วปรากฏว่ายังจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไม่ครบหนึ่งร้อยห้าสิบคน ให้พรรคการเมืองที่มีเศษจากการคำนวณมากที่สุดได้รับการจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคนตามลำดับจนครบจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน กรณีที่เศษที่เหลือของแต่ละพรรคการเมืองเท่ากันจนทำให้ไม่สามารถจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ครบจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคนให้นำค่าเฉลี่ยคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคนมาพิจารณา โดยหากพรรคการเมืองใดมีค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคนมากกว่าพรรคการเมืองอื่น ให้พรรคการเมืองนั้นมีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคน และหากยังมีจำนวนค่าเฉลี่ยดังกล่าวเท่ากันอีก ให้ใช้วิธีจับสลาก

(7) ในกรณีที่เมื่อคำนวณตาม (5) แล้วปรากฏว่าพรรคการเมืองทุกพรรคได้รับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อรวมกันแล้วเกินหนึ่งร้อยห้าสิบคน ให้ดำเนินการคำนวณปรับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่โดยคำนวณตามอัตราส่วนที่ทุกพรรคจะได้รับการจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อซึ่งเมื่อรวมแล้วไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบคน โดยให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองจะได้รับคูณด้วยหนึ่งร้อยห้าสิบหารด้วยผลบวกของหนึ่งร้อยห้าสิบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบและให้นำ (4) มาใช้ในการคำนวณด้วยโดยอนุโลม

(8) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้วให้ผู้สมัครตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตายภายหลังวันปิดรับสมัครรับเลือกตั้งแต่ก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้งให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้ มาคำนวณตาม (1) และ (2) ด้วย

ทั้งนี้ การดำเนินการตาม (1) ถึง (8) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 128 ดังนี้ ให้ตัดมาตรา 128 เดิมออกทั้งหมดและให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 128 การคำนวณหาผู้ได้รับเลือกตั้งในกรณีของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ให้คำนวณจากสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะได้รับเลือกในแต่ละพรรคการเมือง ดังต่อไปนี้

(1) ให้รวมผลการนับคะแนนทั้งหมดที่พรรคการเมืองได้รับคะแนนจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น

(2)ให้นำคะแนนจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนคะแนนที่นับได้ทั้งหมดตาม (1) หักออกโดยไม่นำมารวมคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งเว้นแต่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามคนให้นำคะแนนที่น้อยกว่าร้อยละสามของจำนวนคะแนนที่นับได้ทั้งหมดตาม (1) มาคำนวณเป็นสัดส่วนให้กับพรรคการเมืองนั้นด้วย

(3)ให้นำคะแนนรวมที่เหลือภายหลังจากได้หักคะแนนแล้วตาม (2) หารด้วยหนึ่งร้อยผลลัพธ์ที่ได้ถือเป็นจำนวนคะแนนเฉลี่ยต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

(4) ในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งแต่ละพรรคการเมืองจะพึงได้รับให้นำคะแนนรวมของบัญชีรายชื่อแต่ละพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนร้อยละสามขึ้นไปและพรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามคนให้นำคะแนนที่น้อยกว่าร้อยละสามของจำนวนคะแนนที่นับได้ทั้งหมดตาม (1) หารด้วยจำนวนคะแนนเฉลี่ยตาม (3) ผลลัพธ์ที่เป็นจำนวนเต็มที่ได้รับคือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นได้รับโดยเรียงลำดับจากรายชื่อแรกของบัญชีรายชื่อเป็นลำดับไป

(5) ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับรวมกันทุกพรรคการเมืองมีจำนวนไม่ครบหนึ่งร้อยคน ให้พรรคการเมืองที่มีผลลัพธ์ตาม (4) เป็นเศษที่มีจำนวนมากที่สุดได้รับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนเรียงตามลำดับจนกว่าจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองทั้งหมดได้รับรวมกันครบจำนวนหนึ่งร้อยคน

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับตามผลการคำนวณตามวรรคหนึ่งจะต้องไม่เกินจำนวนตามที่ปรากฏไว้ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นได้จัดทำขึ้น”

8) เสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 129 ให้สอดคล้องกับข้อเสนอของผู้วิจัย

มาตรา 129 จากเดิมบัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งยังไม่ครบทุกเขต แต่มีจำนวนถึงร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมดแล้ว ให้ดำเนินการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่จะจัดสรรให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อโดยวิธีการดังต่อไปนี้

(1) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่จะประกาศผลการเลือกตั้งหารด้วยสามร้อยห้าสิบอันเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมด

(2) นำผลลัพธ์ตาม (1) คูณด้วยห้าร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎรผลลัพธ์ที่ได้คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะประกาศผลทั้งหมด โดยให้ถือเอาเฉพาะจำนวนเต็ม

(3) นำผลลัพธ์ตาม (2) มาหักออกด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่จะประกาศผลการเลือกตั้ง ผลลัพธ์ที่ได้คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่จะจัดสรรให้พรรคการเมือง

เมื่อได้ผลลัพธ์ตามวรรคหนึ่งแล้วให้นำมาคำนวณตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา 128 เพื่อจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้แต่ละพรรคการเมือง เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา 128 (7) จำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบ ให้เปลี่ยนเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่จะจัดสรรตามวรรคหนึ่ง

เมื่อมีการประกาศผลการเลือกตั้งเพิ่มขึ้น ให้ดำเนินการคำนวณตามวิธีตามวรรคหนึ่งและวรรคสองใหม่ และจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ถูกต้องตรงตามผลการคำนวณนั้นทุกครั้งที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งเพิ่มขึ้น เว้นแต่จะพ้นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งทั่วไป

ในกรณีที่การคำนวณใหม่ตามมาตรานี้ทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพันจากตำแหน่ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองผู้ใดต้องพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่ให้ถือว่าผู้นั้นยังคงเป็นผู้สมัครตามลำดับหมายเลขเดิมในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น”

เสนอให้ยกเลิกมาตรา 129 เดิมทั้งหมด

9) เสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 130 ให้สอดคล้องกับข้อเสนอของผู้วิจัย

มาตรา 130 จากเดิมบัญญัติว่า “ในการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จ มิให้นำผลคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่เป็นเหตุดังกล่าวมาคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับ

ความในวรรคหนึ่งให้นำมาใช้บังคับแก่กรณีและผู้สมัครถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา 132 ด้วยโดยอนุโลม”

เสนอให้ยกเลิกมาตรา 130 เดิมทั้งหมด

10) เสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 131 ให้สอดคล้องกับข้อเสนอของผู้วิจัย

มาตรา 131 จากเดิมบัญญัติว่า “ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่โดยมิให้นำคะแนนที่ได้รับจากการเลือกตั้งที่เป็นเหตุให้มีการเลือกตั้งใหม่มารวมคำนวณด้วย และให้นำวิธีการคำนวณตามมาตรา 129 และมาตรา 130 มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป หากปรากฏว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันถือว่าการทุจริตในการเลือกตั้ง และผู้นั้นไม่ได้รับการเลือกตั้ง หากมีการนำคะแนนที่ผู้สมัครผู้นั้นได้รับไปรวมคำนวณเพื่อจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้พรรคการเมืองที่ผู้นั้นสังกัดไปแล้วให้ดำเนินการคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองใหม่โดยมิให้นำคะแนนที่ผู้สมัครดังกล่าวได้รับไปรวมคำนวณด้วย และให้นำความในมาตรา 129 พรรคสีและพรรคห้า มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างไม่ว่าด้วยเหตุใดภายหลังจากพ้นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งทั่วไป มิให้มีผลกระทบกับการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมีตามมาตรา 128

ให้นำความในวรรคสามมาใช้บังคับแก่กรณีที่มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างด้วยเหตุอื่นใดนอกจากเหตุตามวรรคหนึ่งก่อนพ้นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งทั่วไปด้วยโดยอนุโลม

เสนอให้ยกเลิกมาตรา 131 เดิมทั้งหมด

ในท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ดังกล่าวมาเป็นลำดับข้างต้น จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับราชอาณาจักรไทย ที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยจะนำมาซึ่งวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนชาวไทย และจะทำให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดีแก่ราชอาณาจักรไทยในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ประวัติการเมืองไทย 2475 – 2550. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำรา

สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 2544.

ชยพล ธาณินวัฒน์. วิทยาการชำนาญการ กลุ่มงานกฎหมาย 3. สำนักกฎหมาย สถาบันพระปกเกล้า.

ธนศ อารณสุวรรณ. ความคิดการเมืองไพร่กระฎุมพีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์.

กรุงเทพฯ : มติชน 2549

บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. แนวทางการปฏิรูประบบการเลือกตั้งและพรรคการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2555.

แบร์นาร์ด ลาแวนย์. สิทธิทั่วไปในการออกเสียงเลือกตั้งและอำนาจรัฐ, แปลโดย พงศ์เพ็ญ

ศกุนตลาภย์. กรุงเทพมหานคร: สภาวิจัยแห่งชาติ, 2513.

ปุนเทพ ศิริพงษ์. กฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561.

พรรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ. ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบผสมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560. นิตยสารดุสิตบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2562.

พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งผู้แทนตำบลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 พุทธศักราช 2476, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 50 หน้า 356 วันที่ 14 มิถุนายน 2476.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 128

รณชัย โตสมภาค. การปกครองระบอบประชาธิปไตย. ผู้ทรงคุณวุฒิประจำบทความจุลนิติ.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

ศิวพล ชมภูพันธ์. (มปด.) เอกสารประกอบการสอน วิชาการถดถอยของประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบผสม. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 9.